

Υπόθεση 43/75

Gabrielle Defrenne
κατά
Société anonyme belge de navigation aérienne SABENA

(Αίτηση του Cour du travail των Βρυξελλών
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως)

«Ισότητα αμοιβών μεταξύ
εργαζομένων ανδρών και γυναικών»

Περίληψη της αποφάσεως

1. Κοινωνική πολιτική — Άνδρες εργαζόμενοι και γυναίκες εργαζόμενες — Αμοιβές — Ισότητα — Άμεσες διακρίσεις — Προσωπικά δικαιώματα — Προστασία από τα εθνικά δικαστήρια
(Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 119)
2. Κοινωνική πολιτική — Άνδρες εργαζόμενοι και γυναίκες εργαζόμενες — Αμοιβές — Ισότητα — Άμεσες διακρίσεις — Προσωπικά δικαιώματα — Ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος — Προθεσμία τασσόμενη από τη Συνθήκη — Απόφαση των κρατών μελών — Οδηγία του Συμβουλίου — Δεν επηρεάζουν την προθεσμία — Τροποποίηση της Συνθήκης — Τρόπος διενεργείας
(Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρα 119 και 236)
3. Κοινωνική πολιτική — Άνδρες εργαζόμενοι και γυναίκες εργαζόμενες — Αμοιβές — Ισότητα — Άμεσες διακρίσεις — Προσωπικά δικαιώματα — Διεκδικήσεις — Αναδρομικότητα — Ασφάλεια δικαίου
(Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 119)
4. Κοινωνική πολιτική — Άνδρες εργαζόμενοι και γυναίκες εργαζόμενες — Αμοιβές — Ισότητα — Έμμεσες διακρίσεις — Εξάλειψη — Κοινοτική αρμοδιότητα και εθνική αρμοδιότητα
(Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 119)

1. Η αρχή της ισότητας των αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών εργαζομένων, την οποία καθιερώνει το άρθρο 119, περιλαμβάνεται στις βάσεις της Κοινότητας. Μπορεί να γίνει επίκλησή της ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, τα οποία οφείλουν να εξασφαλίζουν την προάσπιση των δικαιωμάτων που η διάταξη αυτή παρέχει στους ιδιώτες, ιδίως σε περιπτώσεις διακρίσεων που πηγάζουν άμεσα από νομοθετικές διατάξεις ή από συλλογικές συμβάσεις εργασίας, καθώς και στην περίπτωση άνισης αμοιβής γυναικών και ανδρών εργαζομένων για όμοια εργασία, όταν αυτή εκτελείται στην ίδια επιχείρηση ή υπηρεσία, ιδιωτική ή δημόσια.
2. α) Η εφαρμογή της αρχής της ισότητας των αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών εργαζομένων έπρεπε να έχει εξασφαλιστεί πλήρως από τα αρχικά κράτη μέλη μέχρι την εκπόνησή του πρώτου σταδίου της μεταβατικής περιόδου, δηλαδή την 1η Ιανουαρίου 1962. Η απόφαση των κρατών μελών της 30ής Δεκεμβρίου 1961, υπό την επιφύλαξη των αποτελεσμάτων που ενδεχομένως μπορούσε να έχει όσον αφορά την προώθηση και την επίσπευση της πλήρους εφαρμογής του άρθρου 119, δεν μπόρεσε να τροποποιήσει εγκύρως την τελική προθεσμία που τάσσει η Συνθήκη. Τροποίηση της Συνθήκης μπορεί να επέλθει, υπό την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων, μόνο με αναθεώρηση που διενεργείται σύμφωνα με το άρθρο 236.
- β) Ελλείπει μεταβατικών διατάξεων, η αρχή της ισότητας των αμοιβών αναπτύσσει πλήρως τα αποτελέσματά της για τα νέα κράτη μέλη από την ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος της Συνθήκης Προσχώρησης, δηλαδή από την 1η Ιανουαρίου 1973. Η οδηγία 75/117 του Συμβουλίου δεν μπόρεσε να εξασθενίσει την αποτελεσματικότητα του άρθρου 119 ούτε να μεταβάλει τη διαχρονική ισχύ του.
3. Επιτακτικοί λόγοι ασφάλειας δικαίου, που αφορούν το σύνολο των διακυβευμένων συμφερόντων, τόσο δημόσιων όσο και ιδιωτικών, εμποδίζουν καταρχήν να τεθούν υπό αμφισβήτηση οι αμοιβές για παρελθούσες περιόδους. Δεν μπορεί να γίνει επίκληση του αμέσου αποτελέσματος του άρθρου 119 για την υποστήριξη διεκδικήσεων σχετικά με αμοιβές αναγόμενες σε περιόδους προγενέστερες της ημερομηνίας εκδόσεως της αποφάσεως, εξαιρουμένων των εργαζομένων που άσκησαν προηγουμένως ένδικο βοήθημα ή ισοδύναμο μέσο έννομης προστασίας.
4. Ακόμη και στους τομείς στους οποίους το άρθρο 119 δεν έχει άμεσο αποτέλεσμα, η διάταξη αυτή δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως επιφυλάσσουσα αποκλειστική αρμοδιότητα στον εθνικό νομοθέτη, για την εφαρμογή της αρχής της ισότητας των αμοιβών, δεδομένου ότι η εφαρμογή αυτή μπορεί να προκύπτει, εφόσον είναι αναγκαίο, από τη συνδρομή κοινοτικών και εθνικών διατάξεων.